

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

**ГЕНДЕРНИЙ ПАСПОРТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

Чернігів – 2024

УДК 378: 316.346.2

Г34

Укладачі:

Мельник Ольга Євгеніївна – кандидатка філософських наук, доцентка, проректорка з науково-педагогічної роботи та соціального розвитку

Чепурна Ганна Леонідівна – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології і креативних індустрій, керівниця центру гендерної освіти

Г34 Гендерний паспорт Національного університету «Чернігівська політехніка» / уклад. О. Є. Мельник, Г. Л. Чепурна; Центр гендерної освіти НУ «Чернігівська політехніка». – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2024. – 26 с.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ	4
ГЕНДЕРНА СИТУАЦІЯ В НУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»	8
РЕКОМЕНДАЦІЇ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ	31

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ВНЗ – вищий навчальний заклад

ЗВО – здобувачі вищої освіти

НПП – науково-педагогічні працівники

ЦГО – центр гендерної освіти

ПЕРЕДМОВА

В умовах повномасштабної війни Україна зіткнулася багатьма викликами, в тому числі, у сфері гендерної політики. Втрата роботи, перерозподіл обов'язків в родинях військовослужбовців/виць, вимушене переселення жінок і дітей, гендерно зумовлене насильство – далеко не весь перелік проблем спричинених тривалою війною. Втім, попри труднощі, Україні вдається досягати суттєвих змін у сфері впровадження політики гендерної рівності, приведення національних законодавчих норм у відповідність до європейських стандартів.

Поряд з державними установами та громадськими організаціями, в процесі впровадження політики гендерної рівності велику роль відіграє освітянська галузь. У 2022 році Міністерство освіти і науки затвердило Стратегію впровадження гендерної рівності у сфері освіти, а також план заходів із її реалізації до 2030 року.

Це одне з п'яти зобов'язань України як учасниці ініціативи «Партнерство Біарріц», метою якої є об'єднання міжнародної спільноти заради припинення насильства щодо жінок, забезпечення якості освіти та охорони здоров'я, сприяння розширенню економічних можливостей та участі жінок у державній політиці.

У цьому контексті зростає й важливість діяльності університетів, спрямованої на реалізацію політики забезпечення рівних прав та можливостей. Йдеться про виконання комплексу завдань: від наукових досліджень і формування гендерної культури в ВНЗ, дотримання засад гендерної рівності, запобігання гендерній дискримінації в різних її формах до розробки та реалізації перспективних програм із забезпечення гендерної рівності.

Забезпечення розвитку у здобувачів вищої гендерної культури егалітарного типу у практиці діяльності вищої школи можливе лише за умови гендерно компетентних НПП, гендерно чутливого середовища ВНЗ. Вищезазначене обумовлює важливість гендерних досліджень саме в освітянській галузі. Тема гендерної складової в освіті постає в центрі уваги вітчизняних науковців в галузі соціогуманітарного знання.

Теми гендерної складової в освіті торкалися такі науковці, як Т. Говорун, О. Кікінеджі, О. Ярська та ін. Методологічним проблемам гендерної педагогіки присвячені наукові доробки В. Гайденко, Т. Дороніної, В. Кравця, Л. Штильової. Дослідженнями гендерночутливого середовища та гендерночутливого простору займаються Н. Павлушенко, О. Кікінеджі, О. Кізь, Т. Дрожжина, О. Марущенко, Н. Павлушенко, А. Войтовська. На окрему увагу заслуговують праці присвячені упровадженню особистісно-егалітарного підходу до організації освітнього процесу (Н. Приходькіна, О. Рассказова, Н.

Тарасенко, О. Онипченко, Ю. Чернецька, Н. Тарасенко, Ю. Нечитайло, А. Кравченко, В. Какадій).

Інтеграція гендерних досліджень в освіті здійснюється за підтримки закордонних фондів та міжнародних організацій та завдяки створенню мережі гендерних центрів ВНЗ та академічних установах. У 1994 було створено Харківський центр гендерних досліджень, керівниця при Харківському Національному університеті імені В. Н. Каразіна. Наразі в Україні успішно функціонує Всеукраїнська мережа центрів гендерної освіти.

У Національному університеті «Чернігівська політехніка» відповідно до наказу ректора від 07.12.2015 № 202 створено Центр гендерної освіти.

Центр створено з метою надання науково-практичної допомоги науково-педагогічним працівникам та здобувачам вищої освіти щодо впровадження ідей гендерної рівності у навчально-виховний процес шляхом посилення гендерного компоненту у змісті соціальногуманітарних дисциплін; проведення виховних заходів; організації науково-дослідної роботи для забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; ліквідації всіх форм дискримінації; запобігання насильству у всіх сферах життя суспільства; протидії торгівлі людьми тощо.

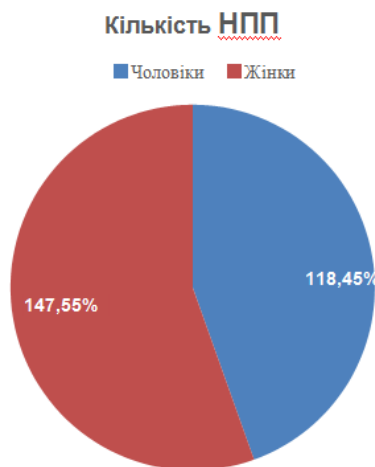
Відповідно до поставленої мети, одним із завдань ЦГО НУ «Чернігівська політехніка» визначено періодичний моніторинг гендерної ситуації в університеті, результатом якого став укладений «Гендерний паспорт».

«Гендерний паспорт» містить об'єктивну інформацію про гендерну ситуацію в університеті, окреслює перспективні напрямки дослідження в цій сфері та надає рекомендації щодо створення гендерно-чутливого середовища в умовах війни.

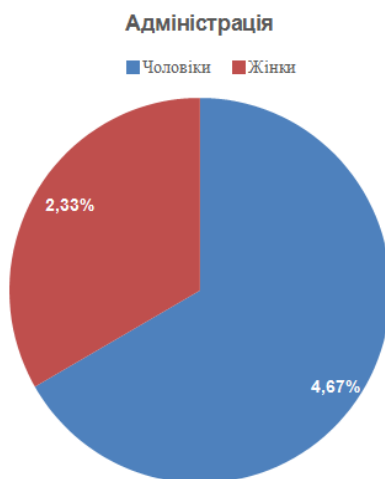
Дослідження (гендерний аудит) проводилося за методологічними підходами Всеукраїнської мережі осередків гендерної освіти ЗВО. Гендерний аудит у ЗВО надає керівництву об'єктивну інформацію про наявність гендерних диспропорцій чи прихованої дискримінації. Метою нашого дослідження є відображення об'єктивної інформації про гендерну ситуацію в НУ «Чернігівська політехніка». Також у своєму дослідженні ми спирались на методологію, визначену Міжнародною організацією праці, яка характеризує гендерний аудит як новий спосіб, моніторингове знаряддя у сфері просування гендерної рівності.

ГЕНДЕРНА СИТУАЦІЯ В НУ «Чернігівська політехніка»

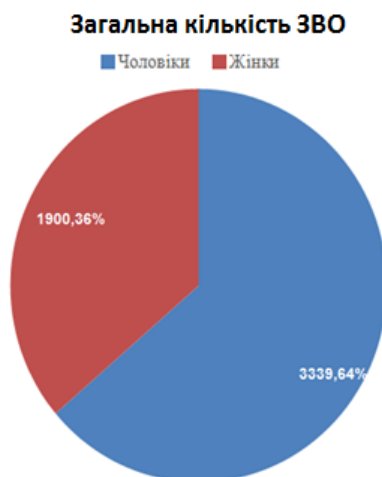
Усього в університеті працює 265 науково-педагогічних працівників, з них 147 осіб – жінки, 118 осіб – чоловіки.

Від загальної кількості працівників університету в адміністрації працюють: чоловіків – 4, жінок – 2.

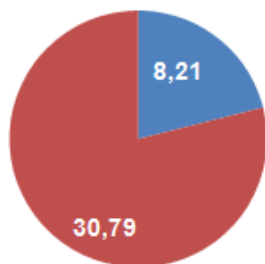
Загальна кількість ЗВО: чоловіки – 3339, 1900 – жінки.

РОЗПОДІЛ ННП ЗА ҐЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ (по інститутах)

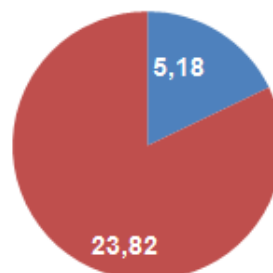
ННІЕ

■ ННІ ПіСТ Чоловіки ■ ННІ ПіСТ Жінки

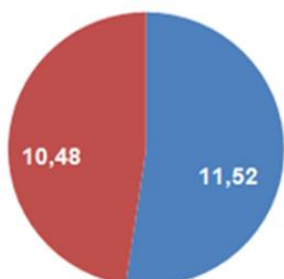
ННІ МХТТ

■ ННІ ПіСТ Чоловіки ■ ННІ ПіСТ Жінки

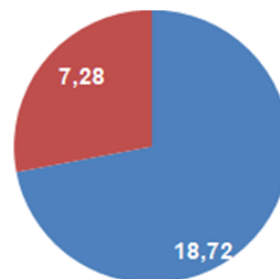
ННІ АДГ

■ Чоловіки ■ Жінки

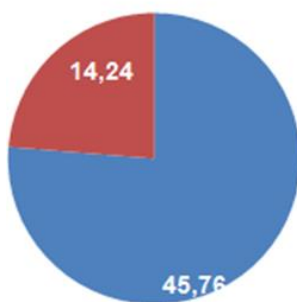
ННІ МІТТ

■ Чоловіки ■ Жінки

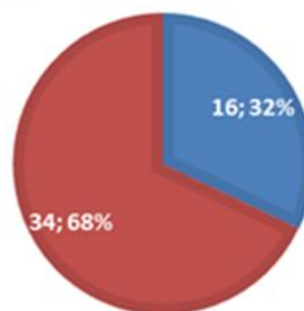
ННІ ЕІТ

■ Чоловіки ■ Жінки

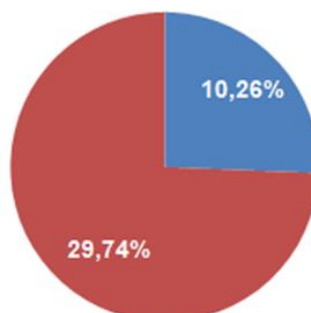
ННІ ПіСТ

■ Чоловіки ■ Жінки

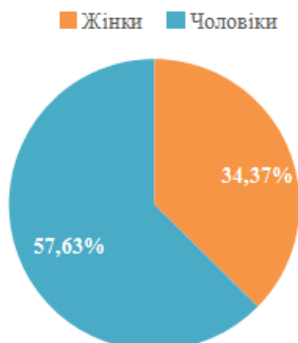
ННІ БПТ

■ Чоловіки ■ Жінки

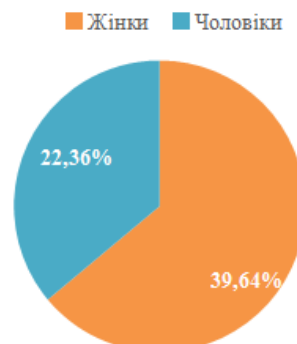

РОЗПОДІЛ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА ГЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ НА СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ (ПЕРШІЙ БАКАЛАВРСЬКИЙ РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ)

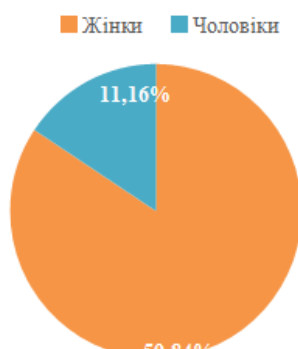
Фізична культура і спорт

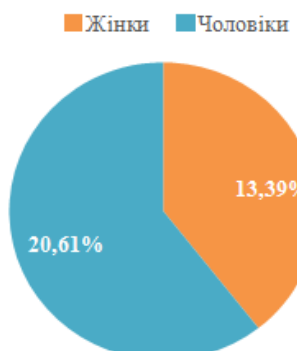
Терапія та реабілітація

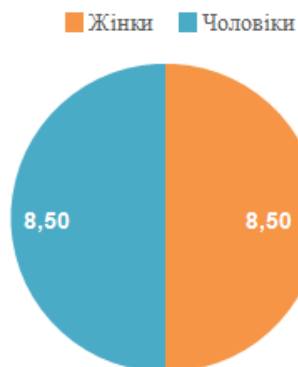
Дизайн

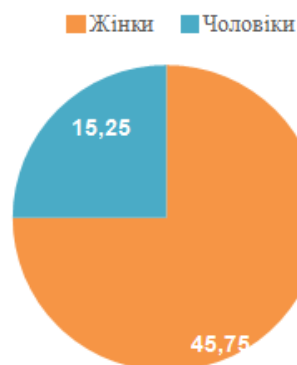
Екологія

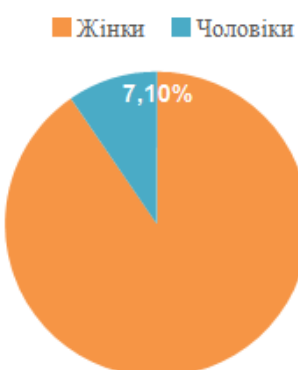
Філософія

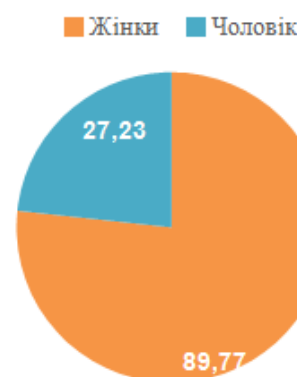
Філологія

Психологія

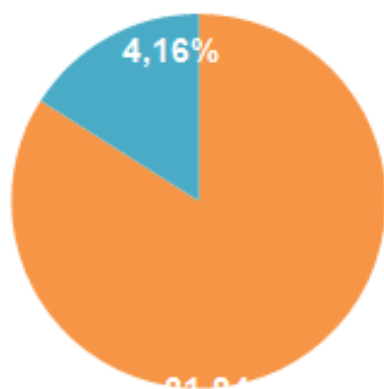

Соціальна робота

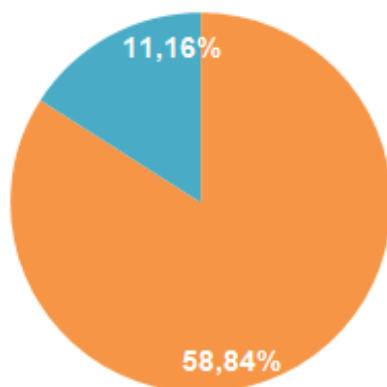
Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Жінки Чоловіки

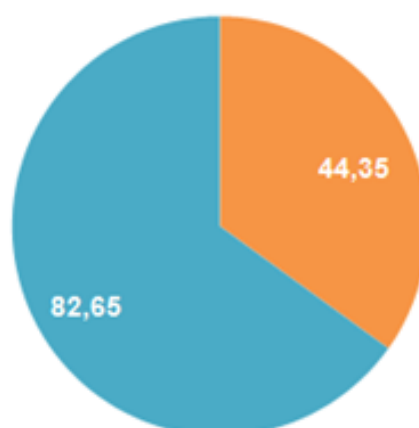
Фінанси, банківська справа та страхування

Жінки Чоловіки

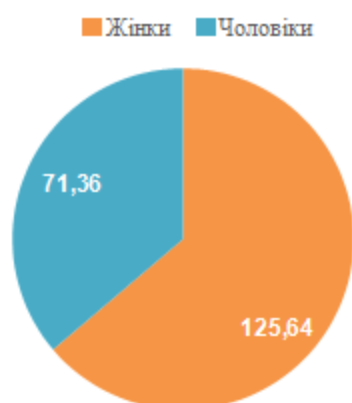

Облік і оподаткування

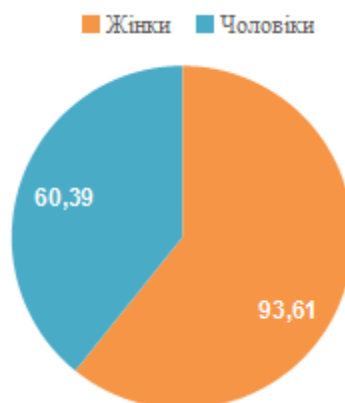
Жінки Чоловіки

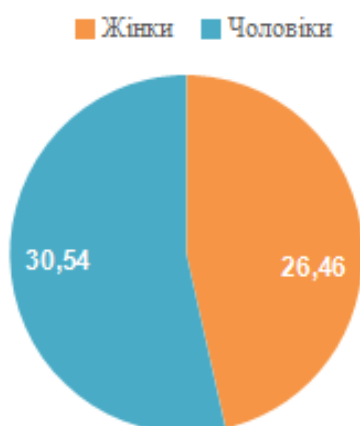
Менеджмент

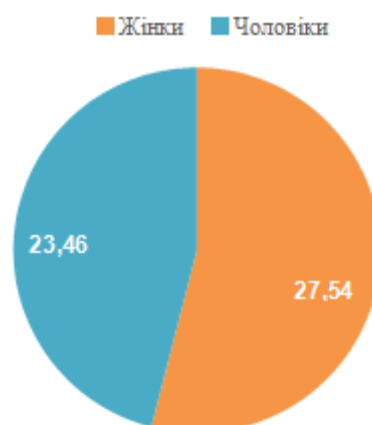
Маркетинг

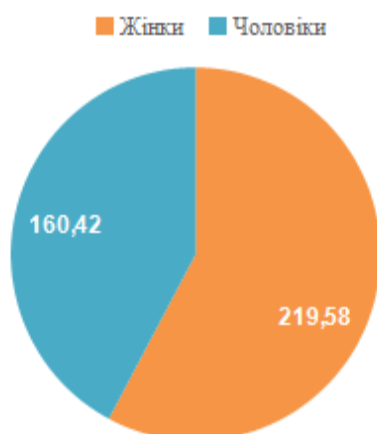
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

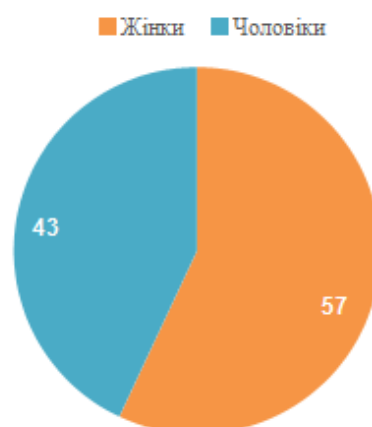
Економіка

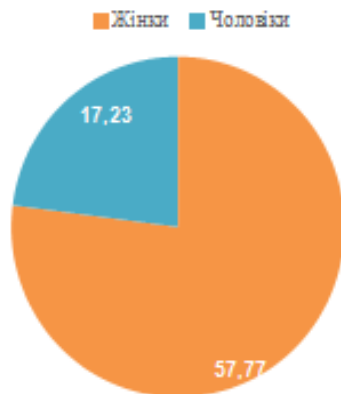
Право

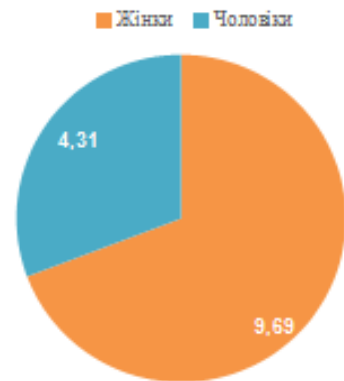
Правоохоронна діяльність

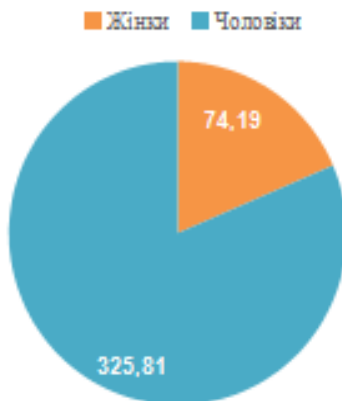
Туризм

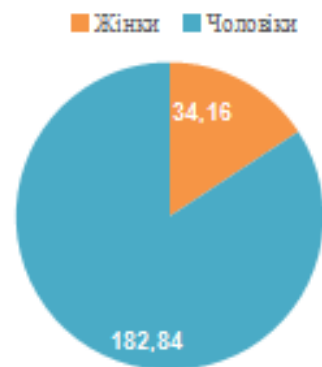
Туризм і рекреація

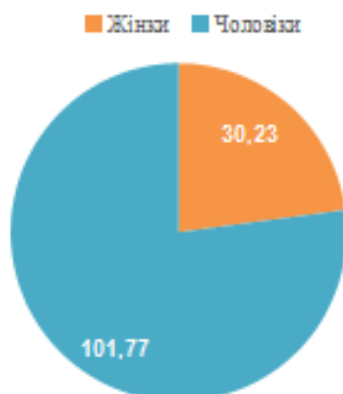
Комп'ютерна інженерія

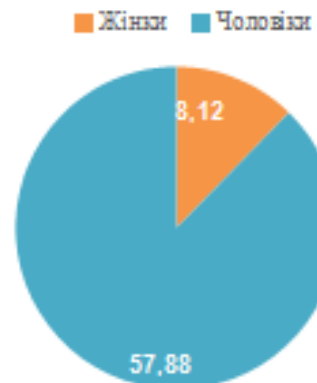
Інженерія програмного Забезпечення

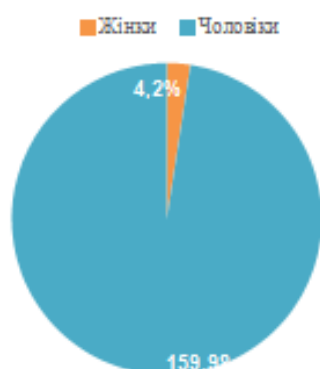
Кібербезпека

Кібербезпека та захист інформації

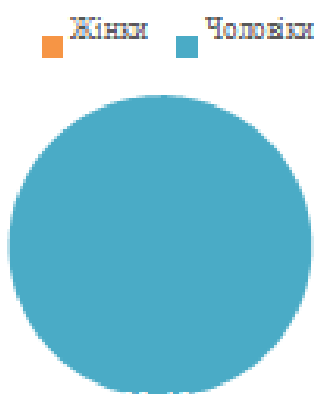
Прикладна механіка

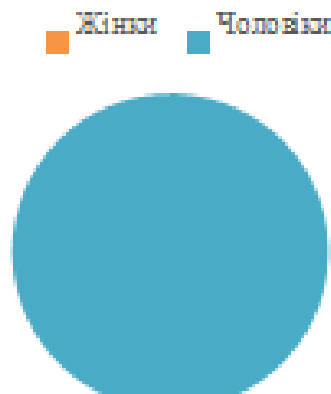
Галузеве машинобудування

Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

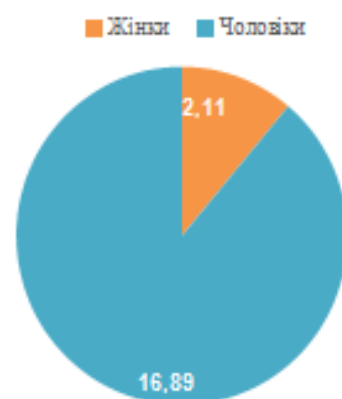
Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

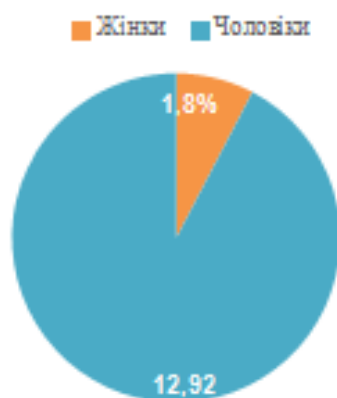
Метерологія та інформаційно- вимірвальна техніка

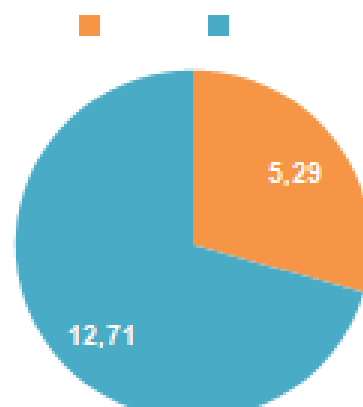
Електроніка

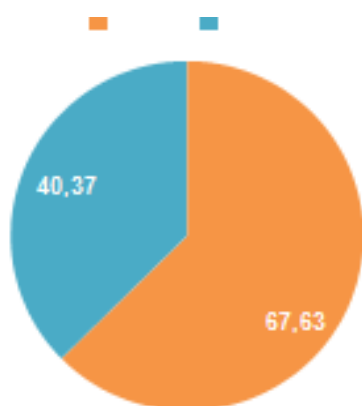
Електронні комунікації та радіотехніка

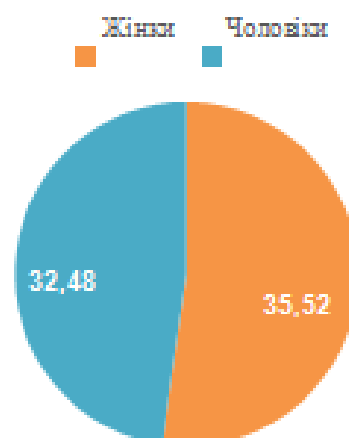
Інформаційно-вимірювальні технології

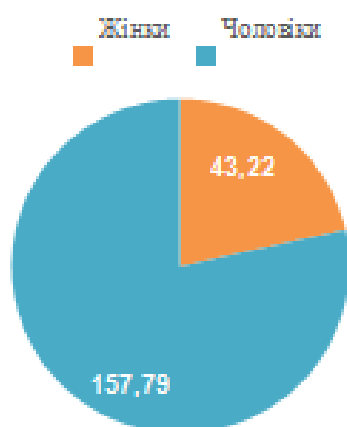
Харчові технології

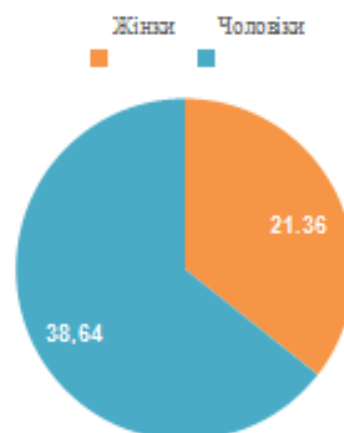
Архітектура та містобудування

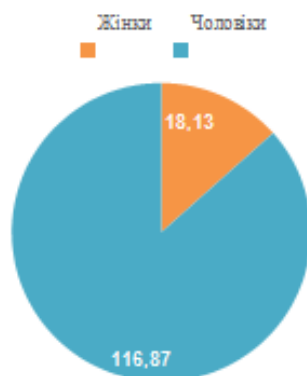
Будівництво та цивільна інженерія

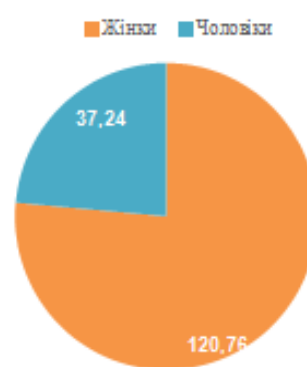
Геодезія та землеустрій

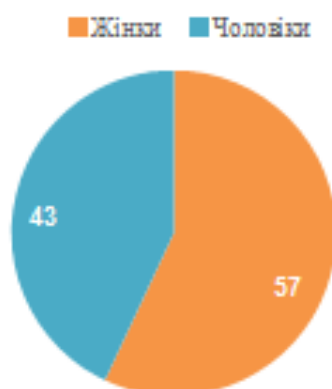
Лісове господарство

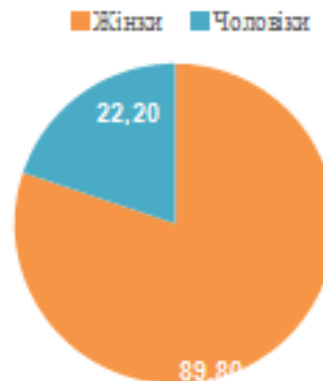
Агрономія

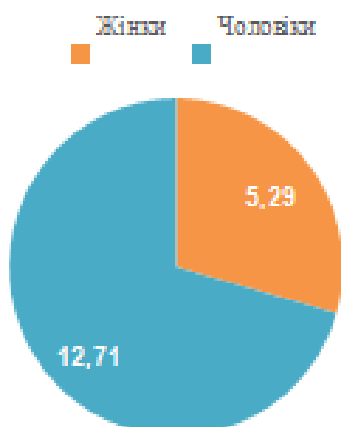
Правоохоронна діяльність

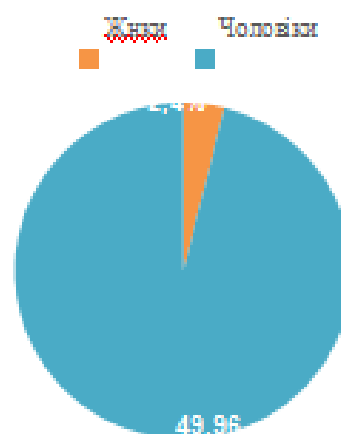
Автомобільний транспорт

Інформаційно-вимірювальні технології

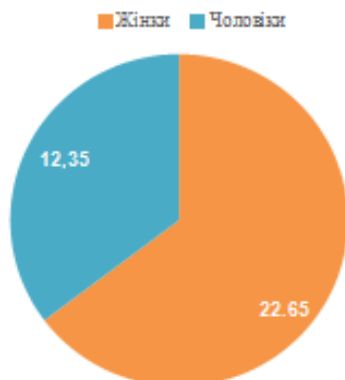

Деревообробні та меблеві технології

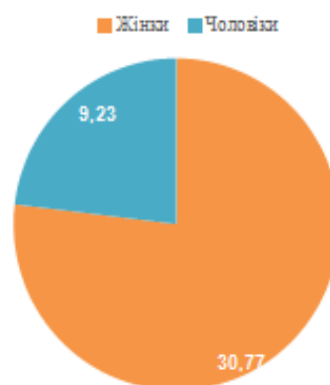

РОЗПОДІЛ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ ЗА ҐЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ (ПЕРШИЙ БАКАЛАВРСЬКИЙ РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ)

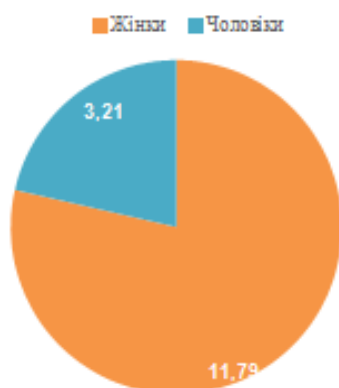
Економіка

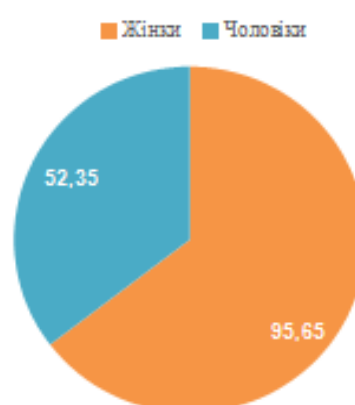
Облік і оподаткування

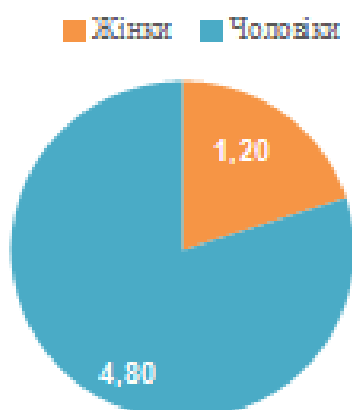
Менеджмент

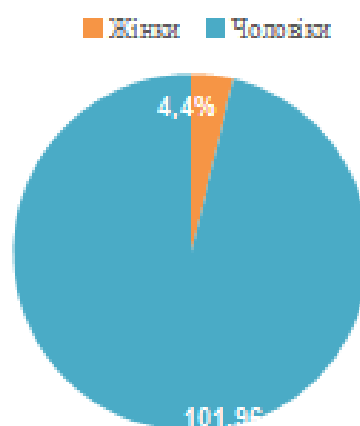
Право

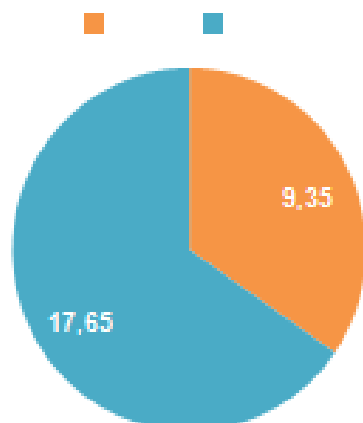
Кібербезпека та захист
інформації

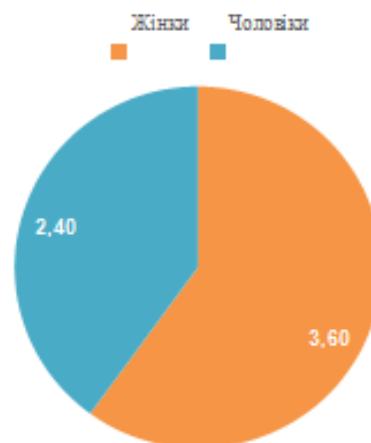
Прикладна механіка

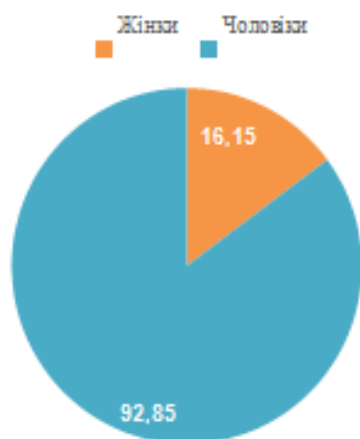
Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

Харчові технології

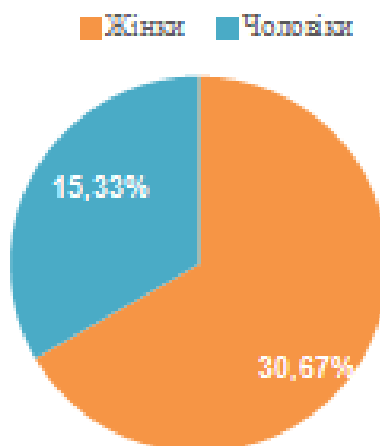
Будівництво та цивільна інженерія

Автомобільний транспорт

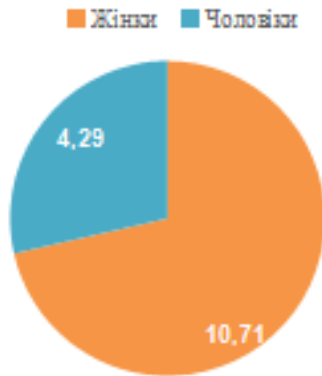

Соціальна робота

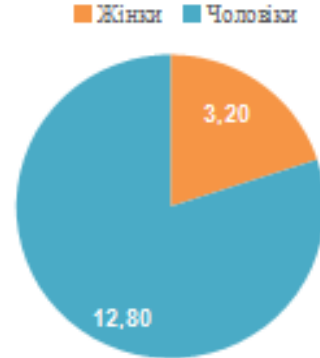

1. РОЗПОДІЛ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ ЗА ҐЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ (ДРУГИЙ МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ)

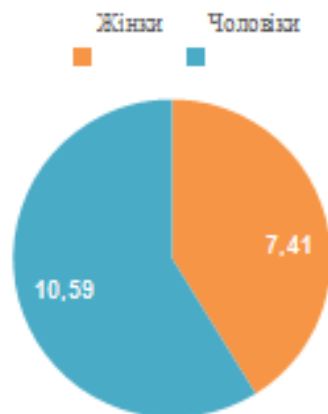
Дизайн

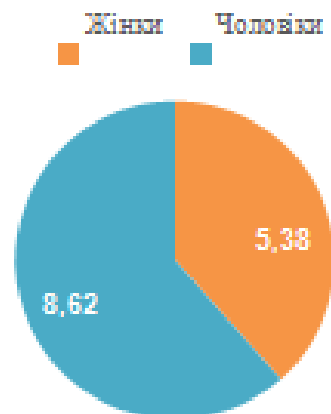
Психологія

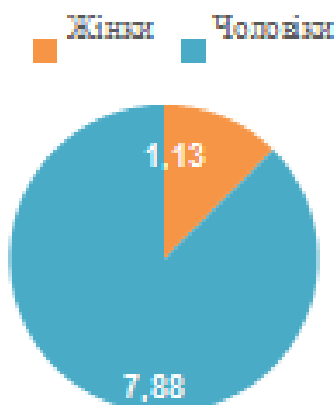
Облік і оподаткування

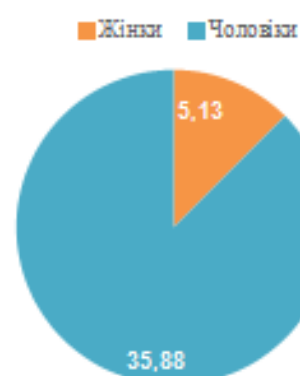
Фінанси, банківська
справа та страхування

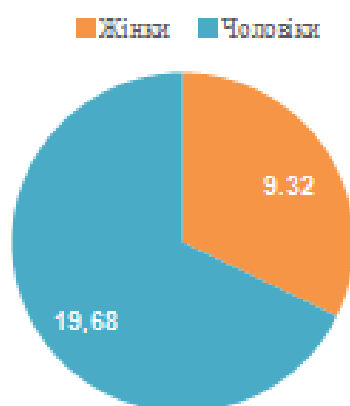
Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий
ринок

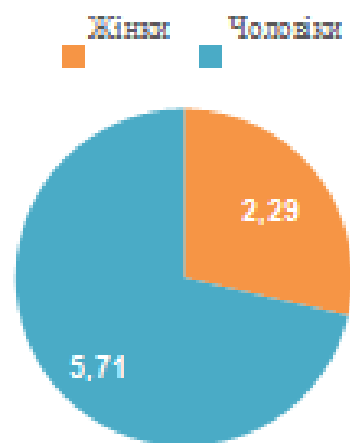
Менеджмент

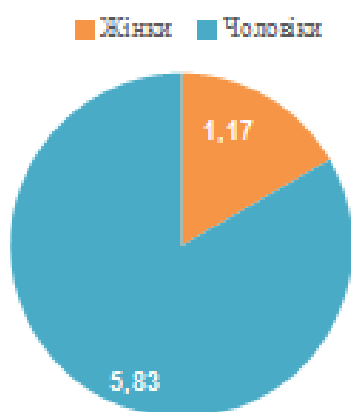
Маркетинг

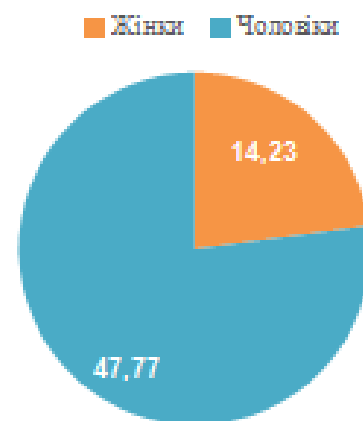
Підприємство, торгівля та біржова діяльність

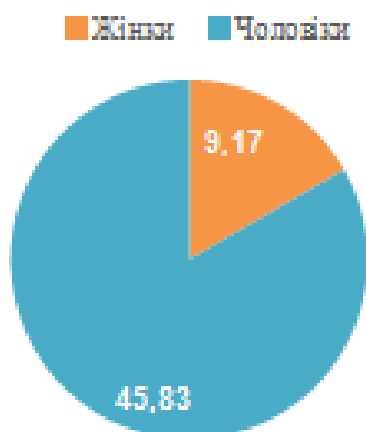
Підприємство та торгівля

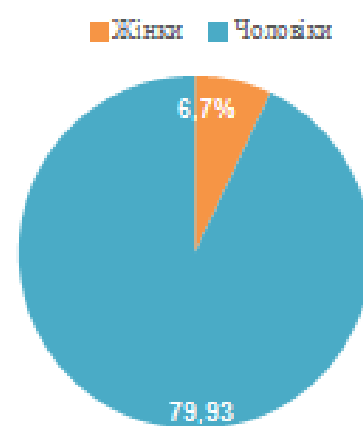
Право

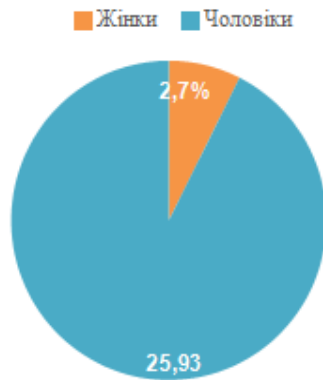
Інженерія програмного забезпечення

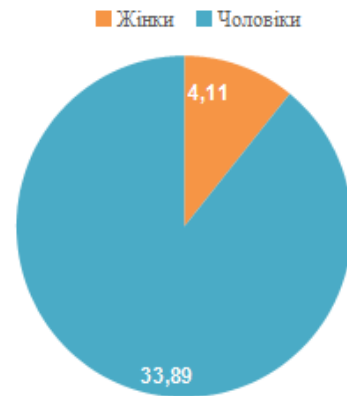
Комп'ютерна інженерія

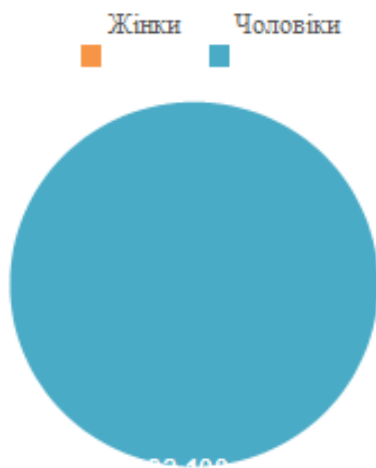
Кібербезпека та захист інформації

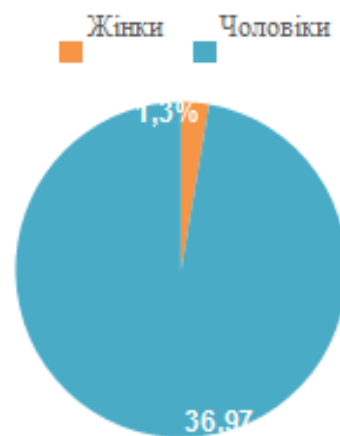
Прикладна механіка

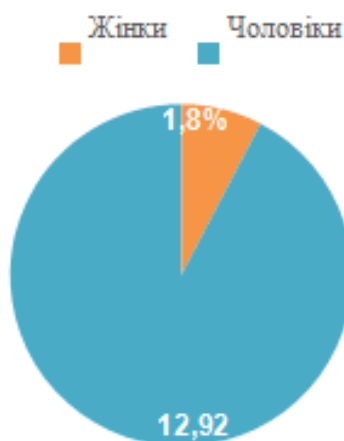
Галузеве машинобудування

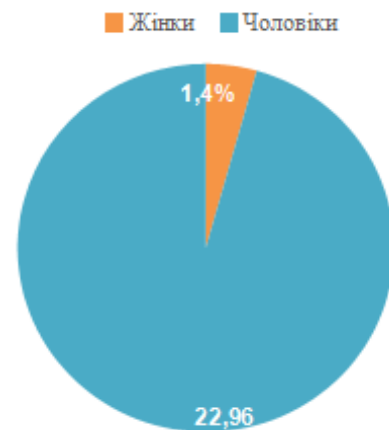
Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

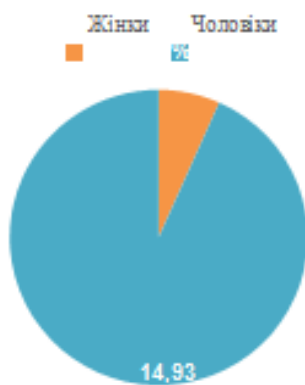
Метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка

Електроніка

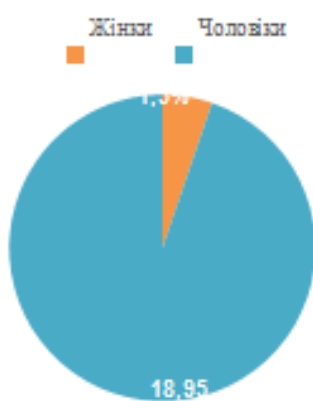
Електронні комунікації та радіотехніка

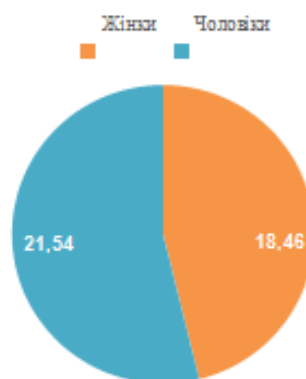
Телекомунікації та радіотехніка

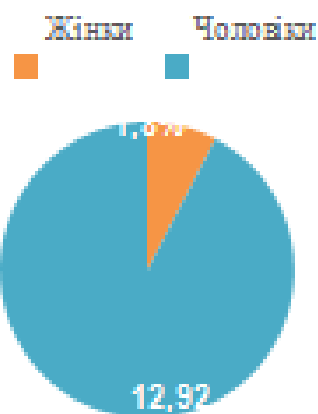
Інформаційно-вимірвальні технології

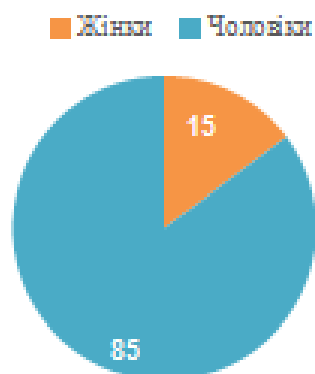
Харчові технології

Деревообробні та меблеві технології

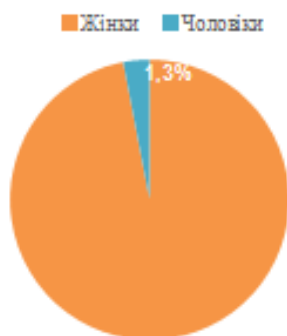

Кібербезпека

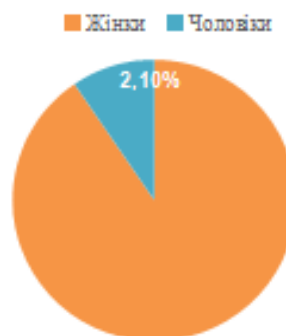

РОЗПОДІЛ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ ЗА ҐЕНДЕРНОЮ ОЗНАКОЮ (ДРУГИЙ МАГІСТЕРСЬКИЙ РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ)

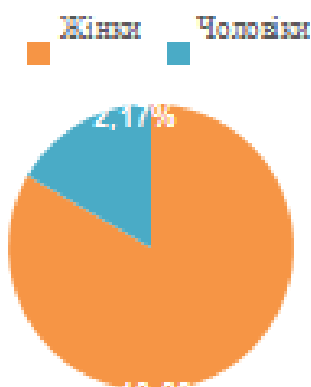
Психологія

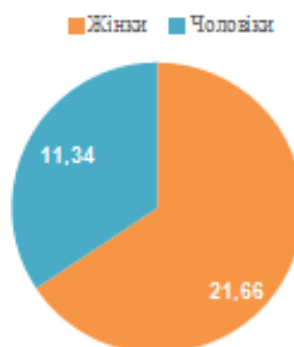
Облік і оподаткування

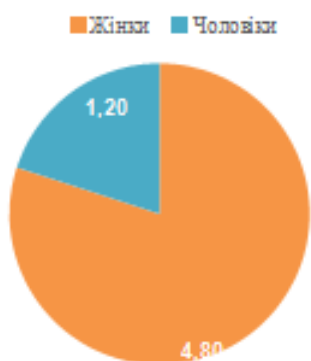
**Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий
ринок**

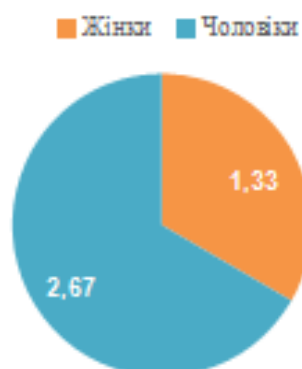
Менеджмент

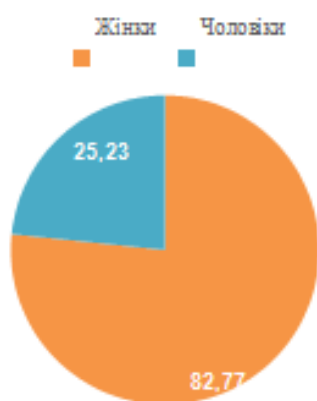
Маркетинг

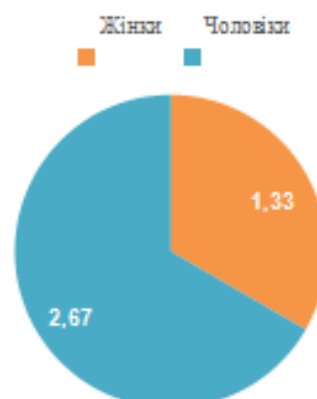
**Підприємництво та
торгівля**

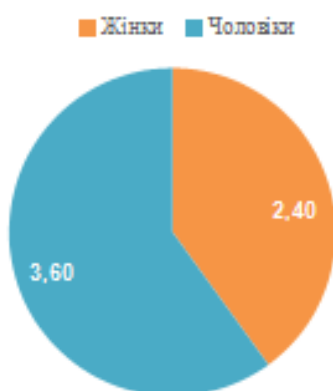
Право

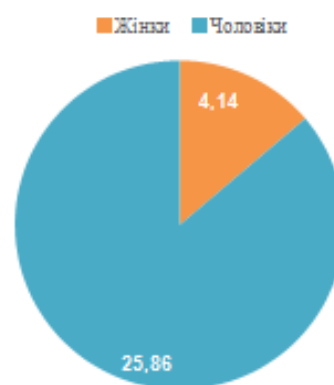
Комп'терна інженерія

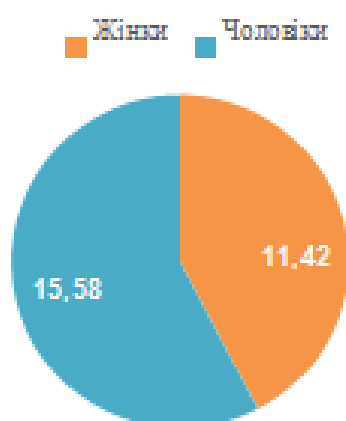
Кібербезпека та захист інформації

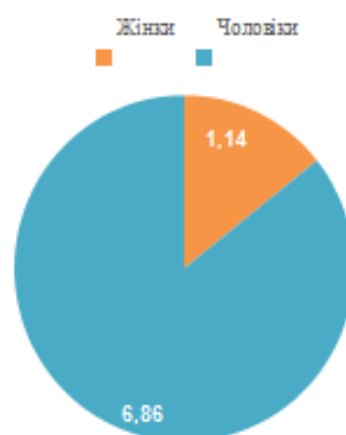
Прикладна механіка

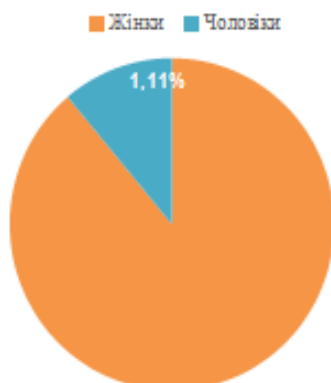
Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка

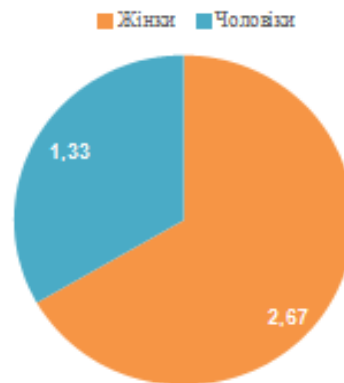
Лісове господарство

Соціальна робота

Туризм та рекреація

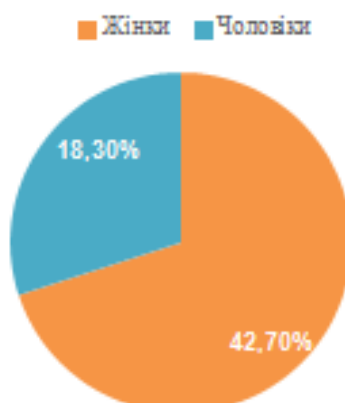
Туризм

Автомобільний транспорт

Публічне управління та адміністрування

ВИСНОВКИ

Результати кількісного та якісного аналізу отриманих даних дають змогу сформулювати наступні висновки.

Проаналізовано склад НПП та ЗВО за ознакою статі. У складі НПП НУ «Чернігівська політехніка» фактично спостерігаємо баланс за гендерною ознакою. Водночас кількість НПП чоловічої та жіночої статі нерівномірно представлені по різних інститутах. Найбільш гендерно-збалансованими кількісні показники НПП є у ННІ АДГ та у ННІ БПТ.

У складі ЗВО дещо переважають здобувачі вищої освіти чоловічої статі. Найбільш гендерно збалансованими спеціальностями виявилися «Філософія», «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», «Економіка», «Право», «Правоохоронна діяльність», «Архітектура та містобудування». Найбільший дисбаланс традиційно зберігається на спеціальностях технічного та гуманітарного профілю, що обумовлює необхідність включення гендерної складової в профорієнтаційну діяльність НУ «Чернігівська політехніка».

Подальшими питаннями для організації гендерних досліджень вбачаємо в здійсненні гендерного аудиту освітньо-професійних програм, дослідження критеріїв гендерночутливого освітнього середовища НУ «Чернігівська політехніка» та визначення рівня розвитку гендерної культури НПП та ЗВО. Важливим також уявляється якісний аналіз гендерної тематики в темах магістерських та дисертаційних робіт, програмах наукових конференцій, форумів та проектних пропозицій, оцінювання гендерної складової у первинній документації НУ «Чернігівська політехніка».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гендерна політика очима української молоді: матеріали підсумкової конференції XV Регіонального наукового конкурсу молодих вчених, Харків, 28 квітня 2021 р. / [за заг. ред. : Н. В. Бібік, Г. Г. Фесенко] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 268 с.
2. Говорун, Т. В. Гендерна психологія: навч. посіб. / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді. – Київ : Академія, 2016. – 308 с.
3. Жінки в історії професійної соціальної роботи: від XIX століття – до сьогодення : колективна монографія / Т. В. Семигіна, Н. М. Коляда, О. О. Кравченко, Т. Д. Кочубей [та ін.]. – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2020. – 316 с.
4. Кравченко, О. О. До питання соціально-психологічного супроводу студенток із сільської місцевості в умовах закладу вищої освіти / О. О. Кравченко // Інноваційна педагогіка. – 2019. – № 10. – С. 148-154.
5. Марценюк, Т. Р. Гендерна рівність і недискримінація : посібник для експертів і експерток аналітичних центрів / Т. Р. Марценюк. – Київ, 2015. – 65 с.
6. Марценюк, Т. Р. Гендерна рівність та недискримінація на практиці / Т. Р. Марценюк. – Київ : Вид. дім “КОМОРА”, 2021. – 176 с.
7. Нечитайло, Ю. Гендерний аудит в закладах фахової передвищої освіти як інструмент реалізації принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в Україні / Ю. Нечитайло // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. – 2023. – №19. – С. 143-158.
8. Світайло, Н. Гендерний аудит діяльності вищих навчальних закладів: практичний посіб. [Електронний ресурс] / Н. Світайло, Ю. Савельєва, О. Давліканова. – Fridrich Ebert Stiftung; Всеукр. мережа осередків гендер. освіти, 2016. – 38 с. Режим доступу : URL:<https://gendercenter.sumdu.edu.ua/images/docs/12345.pdf>17.